

Dizertačná skúška v študijnom programe Didaktika dejepisu (študijný odbor 1.1.10 Odborová didaktika)

Zoznam predmetov:

1. Didaktika dejepisu
2. História

1. Okruhy tém z predmetu: Didaktika dejepisu

1. Odborová didaktika a jej miesto v sústave vied o výchove a vzdelávaní.
2. Paradigma súčasnej modernej didaktiky dejepisu (v kontexte ostatných odborových didaktík).
3. Axiológia výchovy a vzdelávania v predmete daného odboru.
4. Edukačná realita: základné pojmy a kategórie didaktiky dejepisu a ich funkčnosť v dejepisnej výučbe.
5. Teoretické základy vyučovacieho procesu, vzťah teórie a praxe, historickej vedy a školského dejepisu.
6. Kultúrna dimenzia odborovej didaktiky, dejepis ako súčasť historickej kultúry.
7. Didaktika dejepisu v perspektíve (možnosti a limity navrhovaných perspektív/konceptov dejepisnej výučby).
8. Metodológia empirického výskumu v odborovej didaktike (aktuálne výskumné témy v minulosti a dnes).
9. Profesijná etika výskumného pracovníka i popularizátora poznatkov vedného odboru.
10. Teória a výskum kurikula, poňatie a štruktúra vzdelávacích programov.
11. Didaktický systém dejepisu, tvorba konceptov historického vzdelávania.
12. Teória a metodika dejepisu, didaktická analýza učiva: teoretická (analýza historickej témy), konceptuálna (obsah, ciele, úlohy), procesuálna (metódy a prostriedky výučby).

13. Edukácia sprostredkovaná médiami (učebnice, dokumentárne a hrané filmy, multimediálne pomôcky, spomienky svedkov, historické pramene a pod.).

14. Prestížne európske centrá didaktiky dejepisu.

Literatúra:

PETLÁK, Erich: *Všeobecná didaktika*. Bratislava : Iris 2004.

BIENIEK, Maria: *Dydaktyka historii. .Wybrane zagadnienia*. Olsztyn : WUW 2009.

JULÍNEK, Stanislav a kol: *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno : Masarykova univerzita v Brně 2004.

STRADLING, Robert: *Vyučovanie európskej histórie dvadsiateho storočia*. Bratislava : MCMB 2002.

LABISCHOVÁ, Denisa - GRÁCOVÁ, Blažena: *Průručka k didaktice dějepisu*. Ostrava : FF Ostravské univerzity 2008.

KMEŤ, Miroslav: *História a dejepis (Vybrané kapitoly z didaktiky dejepisu)*. Banská Bystrica : UMB 2017.

ANGVIK, Magne – BODO Von BORRIES (eds.): *YOUTH and HISTORY. A comparative European Survey on Historical Consciousness and Political Attitudes among Adolescents*. Hamburg : 3997.

STEHLÍKOVÁ, Iva – JANÍK, Tomáš (et al.). *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektívy*. Brno : MU 2015.

BOCKOVÁ, Anna: *Ako reflektujú slovenskí študenti dejepis a históriu?* In: *Verbum historiae* 2/2014

TONKOVÁ, Mária: *Dejepis na Slovensku v čase kultúrnej transformácie: problém historickej vedy i problém teórie vyučovania*. In: *Verbum historiae* 2/2014.

2. Okruhy tém z predmetu: História (Dejiny Slovenska, Všeobecné dejiny)

Dejiny Slovenska

1. Príchod Slovanov a ich miesto v Európe 6. – 9. storočia
2. Nitrianske kniežatstvo a Veľkomoravská ríša. Politické dejiny, kultúra, spoločnosť, osobnosti, zhodnotenie významu.
3. Slovensko v Uhorskom kráľovstve za vlády arpádovcov 907 – 1301. Politické dejiny, kultúra, spoločnosť, osobnosti, zhodnotenie významu.
4. Slovensko v Uhorsku 1301 – 1526. Politické dejiny, dynastie, kultúra, spoločnosť, osobnosti, zhodnotenie významu.
5. Reformácia a protireformácia, kultúrny vývoj, vysoké školy na Slovensku v 16. – 17. storočí.
6. Vývoj habsburskej monarchie v 17. a 18. storočí. Turecké vojny, stavovské povstania, vláda Karola III., Márie Terézie a Jozefa II.
7. Slovenské národné obrozenie, bernolákovci, Kollár, štúrovci. Osobnosti, programy, vízie, zhodnotenie významu.
8. Revolúcia 1848/49 a slovenský politický program, novoabsolutizmus.
9. Slovensko v rokoch 1861 – 1914 od Memoranda slovenského národa, cez matičné obdobie po vznik prvej svetovej vojny. Osobnosti, politické programy, spolky, zhodnotenie významu.
10. Slováci a prvá svetová vojna, domáci a zahraničný odboj, vznik ČSR. Osobnosti, programy, Slováci v USA, zhodnotenie významu.
11. Slovensko v Československej republike (1918 – 1939). Politické dejiny, spoločnosť, kultúra, osobnosti, hospodárske a sociálne dejiny.
12. Autonomistické hnutie na Slovensku v rokoch 1918 – 1938, programy, osobnosti, zhodnotenie významu.
13. Slovenská republika (1939 – 1945). Politické dejiny, spoločnosť, kultúra, účasť vo vojne, perzekúcia Židov, hospodárske a sociálne dejiny.
14. Domáci a zahraničný odboj počas druhej svetovej vojny. Londýn – Moskva. SNP. Osobnosti, programy, zhodnotenie významu.
15. Slovensko v obnovenej ČSR 1945 – 1948. Košický vládny program, tri pražské dohody, parlamentné voľby v roku 1946, jesenná politická kríza na Slovensku.

16. Slovensko v komunistickom režime v rokoch 1948 – 1989. Komunistický štátny prevrat, politické procesy, perzekúcie, dissent, socializmus s ľudskou tvárou, normalizácia, spoločnosť, osobnosti, zhodnotenie.

Literatúra:

kol.: *Slovenské dejiny I. – V.* Bratislava : LIC, 2008 – 2016

kol. *Slovensko v 20. storočí I., II., III., IV.* Bratislava : VEDA, 2004 – 2015

KAPLAN, Karel: *Nekrvavá revolúcie.* Praha : Mladá fronta, 1993

KONYA, Peter a kol.: *Dejiny Uhorska.* Bratislava : Citadella, 2014

LETZ, Róbert – PEŠEK, Jan (eds.): *Štruktúry moci na Slovensku 1948 – 1989.* Bratislava 2004

LIPTÁK, Ľubomír: *Slovensko v 20. storočí.* Bratislava : Kalligram, 2000

LONDÁK, Miroslav – SIKORA, Stanislav – LONDÁKOVÁ, Elena: *Predjarie.* Bratislava 2002

LONDÁK, Miroslav – SIKORA, Stanislav – LONDÁKOVÁ, Elena: *Od predjaria k normalizácii.* Bratislava 2016

LONDÁK, Miroslav – SIKORA, Stanislav a kol.: *Rok 1968 v našich dejinách.* Bratislava 2009

ŠKVARNA, Dušan a kol.: *Lexikón slovenských dejín.* Bratislava : SPN, 2006

VAŠŠ, Martin: *Slovenská otázka v I. ČSR.* Martin : Matica slovenská, 2011

Všeobecné dejiny

1. Integračné a dezintegračné procesy v stredovekej Európe.
2. Kultúra a vzdelanosť raného a vrcholného stredoveku. Stredoveké univerzity. Študenti zo Slovenska na zahraničných univerzitách v stredoveku a novoveku (do r. 1918).
3. Vznik Arabskej ríše. Život a kultúra v ríši umájjovskej a abbásovskej. Vláda Umájjovcov na Pyrenejskom polostrove.
4. Situácia v strednej Európe koncom 15. a začiatkom 16. storočia. Renesancia. Reformácia. Nástup Habsburgovcov.
5. Konfesionalizácia a disciplinizácia ako paradigmy novovekých dejín.
6. Veľká francúzska revolúcia a jej vplyv na vývoj v strednej Európe.

7. Pokusy o revolučné premeny v Európe od 20.- 30. rokov 19. storočia po revolúcie rokov 1848/49.
8. Základné trendy vývoja európskeho kolonializmu v 19. storočí.
9. Prvá a druhá priemyselná revolúcia a ich dôsledky na hospodárske a geopolitické zmeny vo svete.
10. Zrod súčasnej strednej Európy: versaillský systém a jeho vplyv na vznik stredoeurópskych „národných štátov“
11. Národná verus menšinová otázka v medzivojnovnej strednej Európe – vplyvy týchto faktorov na politický vývoj Československa, Poľska, Juhoslávie, Maďarska, Rakúska.
12. Ekonomický, sociálny, spoločenský vývoj stredoeurópskych štátov medzi dvoma vojnami – dedičstvo minulosti, nové šance, nové limity.
13. Bilancia a vyústenie druhej svetovej vojny v strednej Európe, rozpad a „zánik“ stredoeurópskeho regiónu, stredoeurópske štáty v sovietskom bloku.
14. „*Studená vojna*“: príčiny jej vzniku, priebeh a výsledky. Jej základné otvorené vojenské konflikty.
15. Západoeurópske štáty v kontexte svetového bilaterálneho konfliktu druhej polovice 20. storočia a európske integračné organizácie.

Literatúra:

- DRŠKA, V. – PICKOVÁ, D.: *Dějiny středověké Evropy*. Praha: Nakl. Aleš Skřivan ml. 2004.
- Enzyklopädie der Neuzeit*. Im Auftrag des Kulturwissenschaftlichen Instituts (Essen) und in Verbindung mit den Fachwissenschaftlern herausgegeben von Friedrich Jaeager. Stuttgart – Weimar: Verlag J. B. Metzler, 2008 – 9, Band. 1–13.
- EWANS, R.J.W.: *Vznik habsburské monarchie*. Praha: Argo 2003.
- HOBSBAWM, E.: *Věk extrémů. Krátké 20. století 1914-1991*. Praha: Argo 1997
- HONZÁK, P. a kol.: *Evropa v proměnách staletí*. Praha: Nakladatelství Libri, 1997.
- JOHNSON, P.: *Zrození moderní doby*. Praha: Academia, 1998.
- JOHNSON, P.: *Dějiny 20. století*. Praha: Rozmluvy 2014.
- KAMENICKÝ, M. a kol.: *Lexikón svetových dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1997, 2001, 2003.
- KAMENICKÝ, M. – SZÖGI, L.: *Študenti z Bratislavskej stolice na zahraničných univerzitách a vysokých školách do roku 1918*. Bratislava: Post Scriptum, 2017.

- KENNEDY, P.: *Vzestup a pád velmocí* . Ekonomické, politické a vojenské konflikty v letech 1500-2000. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996
- KOLDINSKÁ - ŠEDIVÁ, M. – CERMAN, I. a kol.: *Základní problémy studia raného novověku*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny/FFUK Praha, 2013.
- KŘEN, J.: *Dvě století střední Evropy*. Praha : Argo, 2006
- MÚCSKA, V. – DANIŠ, M. – ŠEVČÍKOVÁ, Z.: *Dejiny európskeho stredoveku I. Raný stredovek (od 5. storočia do polovice 11. storočia)*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006.
- PALMER, A.: *Úpadek a pád osmanské říše*. Praha: Panevropa 1996.
- RAPPORT, M.: *Evropa devatenáctého století*. Praha: Vyšehrad, 2011.
- SKED, A.: *Úpadek a pád habsburské říše*. Praha: Panevropa 1995.
- SKŘIVAN, A.: *Evropská politika 1648 – 1914*. Praha: Nakladatelství A. Skřivan ml., 1999.
- VOCELKA, K.: *Geschichte der Neuzeit. 1500 – 1918*. Wien: Böhlau, 2010.
- WANDY CZ, Piotr: *Střední Evropa v dějinách*. Praha : Academia, 2004.